

про основні принципи сталого розвитку: 1) люди здатні змінювати світ (перехід від пасивної поведінки до активної); 2) розвиток починається зсередини (якщо людина прагне змін, то ніщо не може її зупинити); 3) відновлення (відновлення після невдач і заміна руйнівних думок); 4) бути справедливим (ставитися з повагою до всіх людей); 5) немає бачення, немає розвитку (необхідно бачити проблему чи завдання); 6) єдність, залучення до спільної справи, духовність, навчатися один у одного протягом життя; 7) рух до позитивного – головна стратегія розвитку.

Список використаних джерел

1. Цілі розвитку тисячоліття Україна – 2010: Національна доповідь. Київ: Міністерство економіки України, 2010. 108 с.
2. Стратегія сталого розвитку України на період до 2030 року. URL:https://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SD%20Project_Ukraine_version%203-2-1.pdf
3. <http://www.sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/printsipi/>
4. http://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/ZVIT-ZNO_2019-Tom_1.pdf
5. http://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/ZVIT-ZNO_2018-Tom_1.pdf

Олександр Козленко,

науковий співробітник відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАПН України

РІВНІ ТА ФОРМИ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИРОДНИЧИХ НАУК У ПОЧАТКОВІЙ, ОСНОВНІЙ І СТАРШІЙ ШКОЛІ

Одним з провідних напрямків оновлення освіти в Україні є пошук організаційних форм розвитку природничо-наукової освіти як одного з «китів» збалансованого розвитку та реалізації практичного спрямування «шкільних» наукових знань. Серед таких форм чи не найбільше дискусій викликало створення низки програм інтегрованих курсів природничо-наукового напрямку

(а також їхнього змістового наповнення). В початковій школі, у відповідності до Концепції Нової української школи [1] розроблено принципово новий шкільний предмет - «Ядослідую світ». Це інтегрований курс, що містить як природничо-наукову, так і соціально-громадянську складові, і дозволяє в широкому впроваджувати елементи природничої, інженерної, технологічної освіти, поєднуючи їх з актуальним теоретичним наповненнями, дотичним до повсякденного життя учнів.

Інтеграція природничо-наукових дисциплін у початковій школі спирається на досвід використання в процесі опанування учнями ключових компетентностей найрізноманітніших засобів навчання – від традиційних матеріалів і прийомів до сучасних іграшок (добре знані «Шість цеглинок» LEGO DUPLO[2]), конструкторів і моделей, засобів доповненої реальностітощо. Хоча досвід впровадження ще буде узагальнений в майбутньому, сумнівів у ефективності Нової української школи у всіх, хто до неї причетний, майже немає.

В основній школі інтеграція природничих наук планується на рівні курсу «Природознавство», 5-6 класи, який має бути логічним продовженням тих напрямків, які закладені в початковій школі, у вигляді поступу. 7-9-і класи намагатимуться опанувувати природничі науки окремо, як самостійні дисципліни.

В старшій школі основним напрямком інтеграції природничих наук стали інтегровані курси «Природничі науки» для гуманітарних класів, зокрема «Природничі науки. Минуле, сучасне та можливе майбутнє людства і біосфери» (авт. Шабанов Д. А., Козленко О. Г.) [3]. На думку авторів, курс сприятиме формуванню цілісногоприродничонаукового світогляду, розвиватиме розуміння причинно-наслідкових зв'язків у природних процесах та їх впливі на суспільство, сприятиме розвитку у майбутніх громадян здатності приймати відповідальні рішення щодо власного життя та майбутнього України. Матеріал природничих наук розглядається у порядку, що заданий загальним принципом побудови курсу: причинно-наслідкові зв'язки, що є причиною сучасного стану біосфери і людства; характеристика сучасного стану та

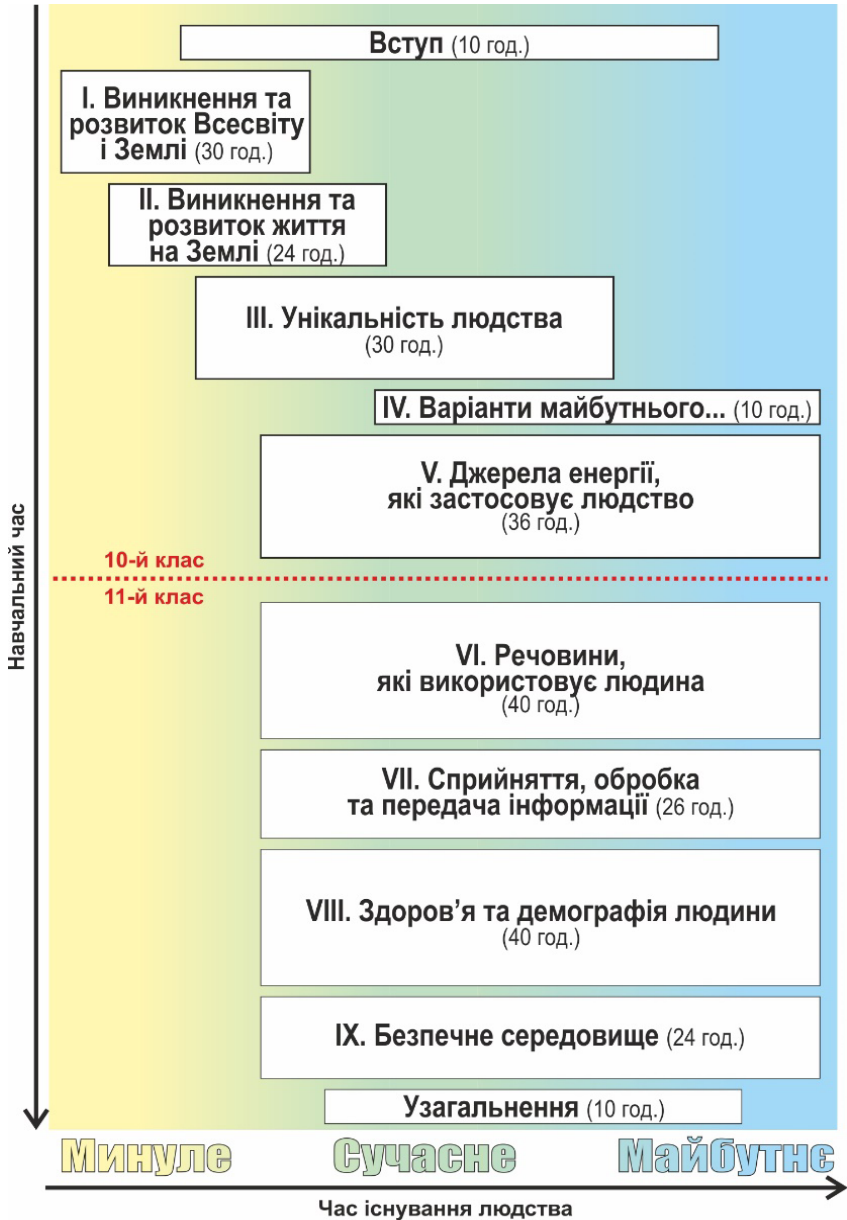

Рис. 1. Тематична та часова структура курсу «Природничі науки. Минуле, сучасне та можливе майбутнє людства і біосфери»

тенденцій, що формують майбутнє; різні варіанти майбутнього та спосіб дій окремої людини, народу і держави, а також людства в цілому, що наближає бажане майбутнє.

Структура курсу показана на наведеній схемі (рис. 1). На ній розташування плашок, що позначають розділи курсу, відповідає часовій осі «минуле – майбутнє»; висота плашок пропорційна орієнтовній передбаченій кількості годин.

Засвоєння курсу має сформувати в учнів здатність свідомо користуватися набутими теоретичними знаннями та практичними навичками у повсякденному житті. Результатом вивчення курсу має бути засвоєння провідних ідей, понять та законів природничих наук, знайомство з методами наукового дослідження, сприяння інтелектуальному розвитку.

Деякі проблеми, що розглядаються у курсі, не мають однозначного або загальноприйнятого рішення. Результатом оволодіння такого матеріалу є здатність розглядати проблему з різних боків, бачити її зв'язки з фундаментальними узагальненнями, виробляти власну точку зору. Саме тому календарно-тематичне планування курсу передбачає проведення обговорення таких тем за Міжнародним форматом дебатів, який було запропоновано відомим австрійським та британським філософом Карлом Поппером. Це суворо формалізований спосіб ведення спору, при якому учасники дискутують один з одним, переконуючи третю сторону: глядачів, суддів тощо. В дебатах важливими є й логічна послідовність викладення, і фактична точність, і навіть риторичні прийоми, але, перш за все, перемога визначається завдяки якісному аналізу проблеми.

Важливим засобом для розвитку здатності застосовувати методи наукового пізнання для вирішення проблем є проектна робота учнів. Передбачено, що кожен учень має взяти участь хоча в у одному навчальному проекті протягом вивчення курсу.

Список використаних джерел

1. Концепція Нової української школи Режим доступу: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/konczepczyia.pdf>

2. Шість цеглинок в освітньому просторі школи. Методичний посібник / упорядник О. Рома – The LEGO Foundation, 2018. – 32 с.
3. Режим доступу: https://batrachos.com/Integrated_Sciences

Інна Коренева,
*к. пед. н., доцент кафедри теорії і методики викладання
природничих дисциплін Глухівського національного
педагогічного університету імені Олександра Довженка,*

Марія Мерзляк,
*магістрант 1-року навчання Глухівського національного
педагогічного університету імені Олександра Довженка*

ЦІННОСТІ СУСПІЛЬСТВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК ОРІЄНТИРИ ВИХОВАННЯ У ЗВО

Загальновідомо, що основою суспільної кризи є передусім моральні і духовні чинники, що складають основу світобачення та визначають архітектуру суспільного життя. Можна стверджувати, що сучасна суспільна криза має такі ж причини. Як зазначав персонаж з відомого твору М.Булгакова «Собаче серце»: «Розруха починається в головах», то так саме можна стверджувати, що і суспільна криза починається зі свідомості кожного громадянина. Проте, висловимо свою думку про те, що і подолання цієї кризи можливе лише, якщо його розпочати з «голів», з перебудови свідомості та цінностей суспільства. Нинішній стан українського суспільства В.О.Огнев'юк визначає як «стан соціальної стихії, що позначається на ціннісних орієнтирах особистості й спричиняє до відчуження та деперсоналізації людини» [2, с.261].

У сучасних трансформаційних умовах суспільство потребує формування нової системи цінностей, що буде поділятися більшістю членів суспільства, і виступатиме консолідаційною основою самого суспільства. особливо важливим це є в час переходу від індустріального до інформаційного суспільства, коли нівелюються не тільки цінності попередніх поколінь, але і здійснюється процес формування абсолютно нових ціннісних підходів до розв'язання сучасних проблем (екологічних, економічних, соціальних, по-